

Korte lesomschrijving

In deze les staat de vensterplaat over Willem Drees centraal. De leerlingen ontdekken aan de hand van deze interactieve vensterplaat wie deze minister-president was en hoe hij samen met zijn regering bouwde aan een verzorgingsstaat.

De aflevering die *Het Klokhuis* maakte over Willem Drees biedt een duidelijke en aansprekende introductie op deze populairste minister-president van de afgelopen honderd jaar.

Titel Willem Drees

Vak geschiedenis

Canonvenster Willem Drees

Tijdvak Tijd van televisie en computer

Tijd/duur 1 lesuur

Doelgroep basisonderwijs groep 5 t/m 8

Groeperingsvorm klassikaal of in groepjes

Leerdoelen

Aan het einde van de les:

- Weten de leerlingen dat Willem Drees minister-president was van 1948-1958.
- Weten de leerlingen dat Willem Drees minister-president was in een moeilijke tijd waarin Nederland herstelde van de Tweede Wereldoorlog.
- Weten de leerlingen dat de regering van Drees de verzorgingsstaat opbouwde en weten ze wat daarmee bedoeld wordt.
- Kunnen de leerlingen vertellen hoe Willem Drees aan zijn bijnaam 'Vadertje Drees' kwam.

Benodigde voorkennis niet van toepassing

Randvoorwaarden

- internet
- voor elke leerling een werkblad
- kleurpotloden

Beoordeling aan de hand van de bespreking van het werkblad

Lesactiviteiten

Introductie

U kijkt ter introductie met uw leerlingen naar de aflevering die *Het Klokhuis* maakte over minister-president Willem Drees. Vooraf vertelt u de leerlingen dat Willem Drees een heel bekende minister-president van Nederland was. Hij was zelfs de populairste minister-president van de afgelopen honderd jaar.

Weten uw leerlingen wat een minister-president is? U inventariseert enkele van de antwoorden die uw leerlingen geven.

Kunnen uw leerlingen zich voorstellen dat een minister-president heel beroemd is? Waarom wel of waarom niet?

Kern

Na het kijken van de aflevering van *Het Klokhuis*, zet u de interactieve vensterplaat bij het venster Willem Drees op uw digiboard. U vraagt kort aan een paar leerlingen of ze n.a.v. de Klokhuisaflevering al wat kunnen vertellen over wat ze op de plaat zien. Daarna neemt u uw leerlingen mee op ontdekkingsstocht, want op deze interactieve vensterplaat is van alles te ontdekken. Wat? Dat leest u in de achtergrondinformatie op de volgende bladzijden.

Afsluiting

De leerlingen maken zelfstandig of in groepjes de vragen van de werkbladen. Daarna bespreekt u de antwoorden met de leerlingen.

Benodigheden (via entoen.nu)

- Klokhuisaflevering Willem Drees
- Interactieve vensterplaat Willem Drees
- Werkblad leerlingen Willem Drees
- Deze handleiding

Antwoorden op werkbladvragen

1a) 1800-1900 b) 1900-1950 c) 1950-2000 d) PvdA
2a) De leider van de ministers b) anno 2013 Mark Rutte
c) 3/4/6/1/8/5/7/2 d) Ter beoordeling van de leerkracht
3a) De Nederlanders zagen hem als een vader die voor hen zorgde. b) AOW c) Ter beoordeling van de leerkracht. 4) Ter beoordeling van de leerkracht

Achtergrondinformatie

Het gebruik van de vensterplaat

De kern van deze les is de vensterplaat van Willem Drees. De vensterplaat is een hulpmiddel om informatie over deze populaire minister-president en het ontstaan van de verzorgingsstaat aan uw leerlingen over te brengen. De plaat biedt verschillende manieren om dat te doen. Zo kunt u de les afstemmen op de behoeften van u en uw leerlingen.

In de vensterplaat zijn allerlei elementen interactief gemaakt. Deze zijn gemarkeerd met een *i*. Wanneer u op zo'n element klikt, verschijnt er informatie over één bepaald thema in de vorm van een clip, geluidsfragment of afbeelding. Hierbij staat een korte tekst ter introductie. Wie meer wil weten, kan de 'lees meer'-knop aanklikken. Er verschijnt dan een uitgebreidere tekst. U kunt ervoor kiezen om aan de hand van de vensterplaat zelf over Willem Drees te vertellen, maar de leerlingen kunnen ook zelfstandig of in groepjes de plaat ontdekken. Alle teksten zijn namelijk geschreven op het niveau van leerlingen uit groep 5 t/m 8. Verder staan in deze handleiding enkele suggesties voor een klassengesprek.

Hieronder vindt u een overzicht van alle interactieve elementen en bijbehorende teksten. De interactieve elementen kunnen in willekeurige volgorde worden aangeklikt, maar voor een klassikale les is de volgorde zoals hieronder weergegeven het meest geschikt.

i Willem Drees

Onderwerp: Willem Drees

Beeld: Schooltv Beeldbankclip Willem Drees

Informatie: Veel mensen vinden Willem Drees de beste minister-president van de afgelopen honderd jaar.

Willem Drees was minister-president in de periode vlak na de Tweede Wereldoorlog, van 1948 tot 1958. Een minister-president is de leider van de ministers.

Letterlijke tekst uit de clip: Dit is Willem Drees. Hij is een heel belangrijke minister-president geweest in Nederland in de periode vlak na de Tweede Wereldoorlog. En veel Nederlanders vinden hem zelfs de beste minister-president van de afgelopen 100 jaar. Willem Drees regeert in ons land van 1948 tot 1958. Het is een spannende tijd. Er moet veel gebeuren in Nederland.

Ons land moet opgebouwd worden na de Tweede Wereldoorlog, want toen is er veel kapot gemaakt.

Willem Drees geeft leiding aan de ministers. Een

belangrijke man dus, maar toch is hij heel eenvoudig.

Willem houdt niet van luxe. Hij woont in een gewoon rijtjeshuis. Hij gaat net als andere Nederlanders op zijn fiets naar zijn werk. Ondanks zijn belangrijke functie voelt hij zich niet meer dan anderen.

Willem Drees heeft veel meegemaakt in zijn leven. Toen het slecht ging in Nederland zag hij veel arme mensen om zich heen. Werkloze mensen, zonder inkomen en bijna geen geld om te kunnen bestaan. De regering helpt hen wel, maar dat is niet genoeg. Mensen verkopen hun laatste spulletjes. Sommigen moeten de straat op om te bedelen. In de oorlog wordt ons land veroverd door de Duitsers. Willem Drees wordt gevangen gezet. Hij ziet hoe mensen die anders zijn, worden vernederd en zelfs vermoord. Al deze gebeurtenissen maken veel indruk op Willem Drees. Vandaar dat hij de situatie in Nederland wil veranderen. Als Willem in 1948 minister-president wordt, kan hij met zijn werk beginnen. Onder zijn leiding wordt ons land opgebouwd na de verwoestende Tweede Wereldoorlog. Iedereen helpt mee. Maar Willem Drees doet meer. Hij vindt dat niemand in Nederland in armoede mag leven. Ook mensen zonder werk, ouderen en mensen met een handicap niet. Alle Nederlanders moeten een deel van hun salaris afstaan. Via deze belasting zorgt de regering ervoor dat zieke, werkloze of arme mensen toch geld krijgen om van te leven. Dat wordt vastgelegd in allemaal wetten. De bekendste wet is de Algemene Ouderdoms Wet, de AOW. Hierin staat dat iedere Nederlander na zijn 65ste verjaardag elke maand een geldbedrag krijgt.

Mensen die hun hele leven hard hebben gewerkt kunnen op deze manier rustig van hun oude dag genieten. Daar zijn de Nederlanders hem nu nog dankbaar voor. Daarom heeft Willem een bijnaam gekregen: 'Vadertje Drees.'

i Poster op raam

Onderwerp: Voorvechter voor de arbeiders

Beeld: Verkiezingsposter PvdA 1952

Informatie: Dit is een verkiezingsposter van de Partij van de Arbeid (PvdA) uit 1952, met daarop het portret van Willem Drees. Willem Drees was een echte voorvechter voor de arbeiders. Hij werd al jong lid van de arbeiderspartij, die toen nog de Sociaal Democratische Arbeiderspartij (SDAP) heette.

Lees meer

Willem Drees werd geboren in 1886 in Amsterdam. Toen hij vijf jaar oud was, overleed zijn vader. Het gezin had veel problemen want ze hadden geen inkomen meer.

Dankzij een rijke oom kon Willem Drees toch zijn opleiding afmaken. Toen Willem Drees achttien jaar oud was, werd hij lid van de arbeiderspartij. De jaren dertig van de vorige eeuw waren crisisjaren. Het ging heel slecht in Nederland: er was veel werkloosheid en armoede. Drees wist uit eigen ervaring goed hoe het is om in armoede te leven. Hij wilde zich daarom inzetten voor de werklozen, de bejaarden, de zieken en de armen. En toen brak in 1940 de Tweede Wereldoorlog uit. Nederland werd bezet door de Duitsers. Willem Drees werd gevangengezet in een concentratiekamp. Na een jaar kwam hij weer vrij. In het diepste geheim schreef Willem Drees plannen voor wat er allemaal veranderen moest in Nederland na de oorlog. Die plannen kon hij uitvoeren toen hij na de oorlog in de regering kwam. Eerst als minister van Sociale Zaken en later als minister-president.

i Hijskraantje

Onderwerp: Wederopbouw

Beeld: Foto Willem Drees met bouwhelm

Informatie: Willem Drees werd minister-president in een moeilijke tijd. De Tweede Wereldoorlog was net voorbij. Er was veel vernield. Met de handel en de industrie stond het er slecht voor. Tijd om het land weer op te bouwen, vond Drees. Er moest hard gewerkt worden! Heel Nederland deed mee. Er werden nieuwe huizen gebouwd en fabrieken draaiden weer.

Lees meer

Willem Drees vond dat alle Nederlanders mee moesten werken aan de wederopbouw en dat ze zuinig moesten leven. De mensen verdienden wat minder geld, maar daardoor kwam Nederland sneller uit de problemen. Het betekende wel dat je dus geen auto of televisie kon kopen. Dat moest maar even wachten. Samenwerken, daar ging het om. Samen het land weer opbouwen, dat was wat Drees wilde. In die tijd was Nederland opgedeeld in groepen. Het was normaal dat je veel dingen binnen je eigen groep deed. Je zat op een protestantse school, een rooms-katholieke voetbalclub of de socialistische scouting. Maar Drees vond dat het niet uitmaakte waar je bij hoorde, als je maar samenwerkte.

i Fiets

Onderwerp: Het goede voorbeeld

Beeld: Foto 'Willem Drees gaat naar zijn werk'

Informatie: In verhalen over Willem Drees draait het vaak om zuinigheid en eenvoud. De belangrijkste man van Nederland had geen auto met chauffeur nodig. Hij liep of fietste naar zijn werk. 's Middags ging hij niet luxe lunchen, maar gewoon naar huis om met mevrouw Drees een boterham te eten. Zijn leven lang heeft hij het goede voorbeeld willen geven.

Suggestie voor klassengesprek: In de verhalen over Willem Drees gaat het altijd om zuinigheid en eenvoud. Wat verstaan uw leerlingen onder 'zuinigheid en eenvoud'? Zijn uw leerlingen zelf zuinig? Waarop zouden zij besparen als ze moesten bezuinigen? Waarvoor zouden ze het geld dat ze er mee besparen gebruiken?

i Post op bureau

Onderwerp: Een heel populaire minister-president

Beeld: Foto schelpenportret Willem Drees

Informatie: Willem Drees was een van de populairste minister-presidenten die Nederland gekend heeft. Op zijn verjaardag kreeg hij zakken vol post, met kaarten, brieven en tekeningen. Maar de mensen stuurden ook cadeautjes, zoals dit portret. Als je er goed naar kijkt, zie je dat het helemaal gemaakt is van schelpen! Je kunt het zelf gaan bekijken in het Rijksmuseum in Amsterdam.

Lees meer

De bijnaam van Willem Drees was 'vadertje Drees'. De Nederlanders zagen hem als een vader die voor hen zorgde. Willem Drees kreeg de bijnaam 'Vadertje Drees' vooral door zijn 'Noodvoorziening voor ouden van dagen' uit 1947. Dat is nu de AOW, een geldbedrag dat alle mensen van 65 en ouder krijgen.

De mensen waren Willem Drees erg dankbaar. Sommigen dachten zelfs dat hij het echt uit zijn eigen zak betaalde. Ze zeiden dan ook wel: "We trekken van Drees".

Suggestie voor klassengesprek: Willem Drees was een van de populairste minister-presidenten die Nederland gekend heeft. Op zijn verjaardag kreeg hij zakken vol post, met kaarten, brieven en tekeningen. Maar de mensen stuurden ook cadeautjes. Ze waren Willem Drees heel dankbaar voor wat hij voor hen gedaan had. Aan wie zouden uw leerlingen wat willen sturen om hem of haar te bedanken? Waarom?

i Document

Onderwerp: De verzorgingsstaat

Beeld: Detail vensterplaat

Informatie: Willem Drees bouwde, samen met de regering, aan een 'verzorgingsstaat'. In een verzorgingsstaat zorgen mensen voor elkaar. Via de belasting zorgt de regering dat zieke, werkloze of arme mensen toch geld hebben om van te leven. Het bekendste voorbeeld is de Algemene Ouderdoms Wet (AOW) uit 1956.

Lees meer

Willem Drees kwam in 1947 met de 'Noodvoorziening voor ouden van dagen'. Die wet was nodig omdat heel veel mensen toen geen pensioen kregen na hun 65e. Ze hadden dus geen geld als ze oud waren en niet meer konden werken. Willem Drees zorgde ervoor dat die mensen vanaf dat moment wel een uitkering kregen. Een alleenstaand iemand kreeg ongeveer vier euro per week en een echtpaar zeven euro. Dat lijkt misschien niet veel, maar in die tijd kon je daar veel meer van kopen dan nu. Met de uitkering kon je dus voor jezelf zorgen, zonder afhankelijk te zijn van de hulp van iemand anders.

Maar daar bleef het niet bij. Als Willem Drees in 1948 minister-president wordt, komen er nog veel meer wetten voor mensen die niet goed voor zichzelf kunnen zorgen. De weduwen- en wezenwet, de ziekte- en werkloosheidwet en natuurlijk de AOW, de Algemene Ouderdoms Wet uit 1956. Tot op de dag van vandaag bestaan deze wetten nog.

Suggestie voor klassengesprek: Als Willem Drees in 1948 minister-president wordt komen er veel wetten voor mensen die niet goed voor zichzelf kunnen zorgen: sociale wetten. Bij vraag 3c van het werkblad hebben de leerlingen een voorbeeld genoemd. U inventariseert met uw leerlingen de antwoorden. Kennen uw leerlingen nog meer voorbeelden. Welke sociale wet ontbreekt er nog volgens uw leerlingen?

i Kopje thee en koekje

Onderwerp: Mariakaakje-overleg

Beeld: Foto Mariakaakje

Informatie: Dit is een Mariakaakje: een rond en knapperig koekje. Willem Drees at ze bij de thee. Hij vond een taartje bij de thee maar overdreven. Een droog kaakje was goed genoeg. Daar is een mooi verhaal over. Het

heet 'Het Mariakaakje-overleg' en het gaat over hulp van Amerika aan Nederland.

Lees meer

Het verhaal gaat zo: "Op een dag in 1947 krijgt Willem Drees hoog bezoek. Twee belangrijke mannen uit de Verenigde Staten van Amerika komen bij Drees thuis. Ze komen praten over mogelijke financiële hulp van Amerika aan Nederland, de zogenoemde 'Marshall-hulp'. Dat geld zou Nederland zo vlak na de oorlog goed kunnen gebruiken om het land weer op te bouwen. Maar Amerika wil dat geld alleen betalen, als ze er vertrouwen in hebben dat het goed besteed wordt.

Als het tijd voor thee is, serveert mevrouw Drees geen luxe gebakjes, maar eenvoudige mariakaakjes. De Amerikanen kijken elkaar aan, en besluiten dan dat een land met zo'n zuinige minister-president het geld zeker goed zal besteden. Nederland krijgt de Marshall-hulp." Of het echt zo gegaan is? Waarschijnlijk niet. Het verhaal is waarschijnlijk verzonden door de minister van Buitenlandse Zaken Josef Luns, en het werd meteen heel beroemd. Een feit is dat Nederland de Marshallhulp heeft gekregen, en dat het geld goed heeft geholpen bij de wederopbouw van Nederland.

Suggestie voor klassengesprek: Bij vraag 2d van het werkblad hebben de leerlingen antwoord moeten geven op de vraag: welke eigenschappen een goede minister-president volgens hen moet hebben. U inventariseert de antwoorden die ze geven hebben en laat ze die motiveren.

i Budgetteerspaarpot

Onderwerp: Budgetteren

Beeld: Foto spaarpot

Informatie: Dit is een heel handige spaarpot. Het is een spaarpot waarmee je kan 'budgetteren'. Een budget is het geld dat ergens aan besteed mag worden. Een kledingbudget is bijvoorbeeld geld dat je gebruikt om kleding te kopen. Op die manier weet je zeker dat je niet meer geld uitgeeft dan je hebt.

Lees meer

Minister-president Willem Drees vroeg de mensen om zuinig te zijn. Er werd afgesproken dat de mensen voorlopig moesten werken voor een laag loon. De mensen verdienden dus wat minder geld. Maar daardoor zou de economie van Nederland weer sterk worden.

Het betekende dat je heel bewust met je geld moest omgaan. Als je weinig geld hebt, moet je eerst goed nadenken voordat je het uitgeeft. Je moet dan gaan 'budgetteren'. Als je budgetteert maak je eigenlijk allemaal aparte potjes. Een potje voor de boodschappen, een potje voor het gas en het licht, een potje voor de vakantie, enz. Zo weet je precies hoeveel je aan wat uitgeeft en kom je niet zo snel voor verrassingen te staan.

Deze spaarpot hielp je bij het maken van een overzicht van wat je kreeg en wat je uitgaf. Dat was ook wel nodig: in de tijd van Willem Drees kregen de mensen hun loon contant in een zakje mee naar huis. Er bestonden er nog geen overzichtelijke giro- of bankafschriften. En van internetbankieren had nog helemaal niemand gehoord...

Kijk ook eens op www.entoen.nu/willemdrees voor nog meer clips en afbeeldingen bij het canonvenster Willem Drees. Daar vindt u ook (jeugd)literatuur, links naar gerelateerde websites en informatie over de andere canonvensters.

